

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«__» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ

для студентів

спеціальності	<i>231 Соціальна робота</i>
освітньої програми	<i>231 Соціальна педагогіка</i>
освітньо-кваліфікаційного рівня	<i>молодший спеціаліст</i>

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 3159/21

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)
«14» 01 2021 р.

Київ – 2021

Розробник:

Павлюк Юлія Андріївна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Павлюк Юлія Андріївна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 5 січня 2021 р. № 6

Голова циклової комісії АВ Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

14 січня 2021 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи ЗГ Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи ЯК Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2 /60
Курс	4
Семестр	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	36
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	20
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування фахових компетентностей в галузі психологічних аспектів поведінки людей в різних конфліктних ситуаціях: забезпечення майбутніх соціальних педагогів знаннями з основних понять, принципів та положень конфліктології.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з сутністю, місцем і роллю конфліктології в системі наукового знання, її концептуальним апаратом.
- формувати у студентів розуміння природи і специфіки конфліктів.
- навчити майбутнього фахівця застосовувати методи вивчення конфліктів з метою дослідження конфлікту як соціально-психологічного явища.
- розвивати уміння аналізувати особистісні, міжособистісні, внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти.
- сприяти розвитку у майбутніх фахівців навичок вибору стратегії реагування для ефективної поведінки в конфліктах та їх конструктивного вирішення.
- виробити у студентів уміння використовувати прийоми й способи вербальної й невербальної комунікації для успішного вирішення конфліктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **предметні компетентності**:

- розпізнавання ознак конфлікту, організацію взаємодії його учасників з метою продуктивного його розв'язання;
- володіння широким спектром стратегій поведінки в конфлікті;
- уміння застосовувати індивідуально сприятливі технологічні прийоми регулювання конфліктів у групах та колективах;
- емоційної саморегуляції, саморозвитку, постійного підвищення кваліфікації.
- самостійного пошуку й обробки відомостей та даних, необхідних для якісного виконання професійних завдань;
- презентації себе як фахівця, здатного надати кваліфіковану допомогу.

3. Результати навчання за дисципліною

Після вивчення курсу студенти повинні:

- знати історичні передумови виникнення та перспективи розвитку конфліктології;
- розуміти основні поняття та категорії конфліктології;
- розрізняти методи наукових досліджень у конфліктології;
- знати функції конфліктології в суспільстві, розуміти природу конфліктів та їх види;
- причини конфліктів, їх функції та способи профілактики;
- володіти методами діагностики та аналізу конфліктів;

- знати про шляхи розв'язання, управління та попередження конфліктів.
- осмислено використовувати термінологічний апарат;
- діагностувати й аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;
- застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту. Робота з конфліктами						
Тема 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів.	8	2	2			4
Тема 2. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації	12	2	2	2	2	4
Тема 3. Діагностика та прогнозування конфліктів. Методи роботи з конфліктами. Ефективна поведінка в конфліктних ситуаціях	12	2	2	2	2	4
Модульний контроль	2					
Разом	34*	6	6	4	4	12
Змістовий модуль 2. Специфіка окремих видів конфліктів						
Тема 4. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. Конфлікти організацій.	12	2	2	2	2	4
Тема 5. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.	12	2	2	2	2	4
Модульний контроль	2					
Разом	26*	4	4	4	4	8
Усього	60*	10	10	8	8	20

*з урахуванням модульного контролю

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Загальна теорія конфлікту. Робота з конфліктами

Тема 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів.

Конфліктологія як наука. Конфлікти в історії суспільної думки. Становлення конфліктології в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурні елементи конфлікту. Методи вивчення конфліктів. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів. Причини конфліктів. Конфліктогени та їх класифікація. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту. Межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Проблема класифікації конфліктів. Внутрішньо-особистісні конфлікти та їх особливості. Попередження внутрішньо-особистісних конфліктів. Міжособистісні конфлікти та їх властивості, конфлікти групові та між особистістю і групою, інші види конфліктів.

Основні поняття теми: конфліктологія, конфлікт, конструктивний конфлікт, деструктивний конфлікт, конфліктогени, внутрішньо-особистісні конфлікти

Семінарське заняття 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів.

Основна література: 2,4,6. Додаткова література: 2,3,8.

Тема 2. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації

Реакція людини на проблеми. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації: уникнення, боротьба, діалог, співпраця, компроміс, пристосування; захисні механізми у конфлікті. Особливості конфліктної взаємодії мотиви і цілі учасників, регулятори конфліктної взаємодії.

Основні поняття теми: проблеми, стратегія, уникнення, боротьба, діалог, співпраця, компроміс, пристосування, мотив.

Семінарське заняття 2. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації.

Практичне заняття 1. Аналіз конфліктної ситуації

Основна література: 2,4,6. Додаткова література: 1,2,3.

Тема 3. Діагностика та прогнозування конфліктів. Методи роботи з конфліктами. Ефективна поведінка в конфліктних ситуаціях

Принципи діагностики конфлікту. Етапи діагностичної процедури. Картографія конфлікту. Варіанти вирішення конфлікту: повний і неповний. Проблеми у прогнозуванні конфліктів. Основні поняття управління конфліктами. Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Посередництво соціального педагога у вирішенні конфліктів. Комунікативні бар'єри і

можливість взаєморозуміння у конфлікті. Види та стадії медіації. Профілактика конфліктів і її напрями. Практика вирішення конфліктів діти-дорослі. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Врахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.

Основні поняття теми: повний і неповний конфлікт, посередництво, медіація, гендерні конфлікти, конструктивна поведінка.

Семінарське заняття 3. Діагностика та прогнозування конфліктів. Методи роботи з конфліктами.

Практичне заняття 2. Проведення тренінгових вправ на подолання конфліктів.

Основна література: 2,4,5,6. Додаткова література: 2,3,4.

Змістовий модуль II.

Специфіка окремих видів конфліктів

Тема 4. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. Конфлікти організацій.

Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання. Стили взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний). Емпіричні невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів. Помилки викладачів у стилі керівництва. Форми конфліктної поведінки студента.

Основні поняття теми: життєвий цикл сім'ї, дошлюбний та шлюбний періоди, динаміка сімейного життя, сімейні кризи.

Семінарське заняття 4. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.

Практичне заняття 3. Розробка порад управлінцю в процесі спілкування.

Основна література: 1,2,3,4. Додаткова література: 2,3,4,7.

Тема 5. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення

Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації. Первинні та вторинні здібності як можлива основа сімейних конфліктів. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах. Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах. Особливості сімейної, батьківської та партнерської груп при вирішенні конфліктів.

Основні поняття теми: сім'я, сімейні конфлікти, сімейні ролі, феномен взаєморозуміння, кризові періоди в сімейних стосунках.

Семінарське заняття 5. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення

Практичне заняття 4. Аналіз сімейних конфліктів, розробка рекомендацій щодо нормалізації подружньої взаємодії.

Основна література: 2,4,6. Додаткова література: 7,8.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	2	2
Відвідування семінарських занять	1	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	3	30	2	20
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	98	-	81
Максимальна кількість балів:		179			
Розрахунок коефіцієнта:		1,79			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Завдання для самостійної роботи є необхідною частиною навчально-методичного комплексу дисципліни.

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Відповісти на питання до семінарського заняття.
3. Виконати завдання (оцінюється в 5 балів).

Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту. Робота з конфліктами

Тема 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів.

Скласти термінологічний словник до теми (до 10 понять). Оформити у вигляді таблиці.

Визначення	Автор	Джерело

Тема 2. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації

Пригадати конфлікт, який стався з Вами, чи свідком, якого Ви були та проаналізувати його за допомогою «Карти конфлікту».

Тема 3. Діагностика та прогнозування конфліктів . Методи роботи з конфліктами. Ефективна поведінка в конфліктних ситуаціях
 Переглянути фільм «Перемовник» (1998), написати відгук (до 100 слів) та бути готовим до бесіди по змісту фільму.

Змістовий модуль 2. Специфіка окремих видів конфліктів

Тема 4. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. Конфлікти організацій.

Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (конфлікти) під час Вашого навчання між викладачем і студентом? Дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?

Тема 5. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення

Підготувати реферат на тему: «Особливості подружніх конфліктів»

Загальні критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
4	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. У відповідях допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
3	Студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки, але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
2	Оцінюється завдання, що містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.
1	Оцінюється завдання, що містять знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, що відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка, виконання певної навчальної дії.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години. Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів.

Максимальна кількість балів за виконання роботи – 25.

6.4. Форма семестрового контролю - залік.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Кількість балів	Оцінка
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Балабанова Л.В. Конфліктологія: Навч. посібник/ Балабанова Л.В., Савельєва К.В. —К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2009.—280с.
2. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – 114 с.
3. Гірник А. М. Основи конфліктології. — К.: КВП, 2001.
4. Денисенко І.Д., Ковальова І.О. Конфлікт та спілкування? Теорія і практика створення позитивного іміджу сучасного педагога Навч. посіб. – Харків: Константа, 2001. – 100с
5. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2007 – 360 с.
6. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. Пірене М.І., Ложкіна Г.В. — Київ, 2001
7. Цюрупа М.В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. — Київ: Кондор, 2009. — 172 с.

Додаткова

1. Дуткевич Тетяна Вікторівна Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський, 2006. – с. 273
2. Конфліктологія: Конспект лекцій. Для підготовки магістрів усіх форм навчання /В.Я.Галаган, В.Ф.Орлов, О.М.Отич. – К.: ДЕДУТ, 2008. – 293 с
3. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. — Харків : Право, 2012. — 128 с.
4. Сидоренко, О. М. Правові та психологічні аспекти вирішення конфліктів, пов'язаних з насильством у сім'ях [Текст] / О. М. Сидоренко // Право України. — 2001. — № 6. — С. 37–40.
5. Ставицька, О. В. Трудові конфлікти: загально-теоретичний аналіз [Текст] / О. В. Ставицька // Бюл. Нац. служби посередництва і примирення. — 2007. — № 2. — С. 38–42.
6. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. — 240 с.
7. Юрченко В. І., Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. – Київ., 2006.
8. Яремчук, С. С. Сучасні теорії в конфліктології [Текст] : навч. посіб. / С. С. Яремчук. — Чернівці : Рута, 2008. — 72 с.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Основи конфліктології»

Разом: 60 год, лекції – 10 год, семінарські заняття – 10 год, практичні заняття – 8 год., індивідуальна робота – 8 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 20 год.

Модулі	Змістовий модуль 1.			Змістовий модуль 2.	
Назва модуля	Загальна теорія конфлікту. Робота з конфліктами			Специфіка окремих видів конфліктів	
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів.	Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації	Діагностика та прогнозування конфліктів. Методи роботи з конфліктами. Ефективна поведінка в конфліктних ситуаціях	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. Конфлікти організацій.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення
Теми практичних занять		Аналіз конфліктної ситуації	Проведення тренінгових вправ на подолання конфліктів.	Розробка порад управлінцю в процесі спілкування.	Аналіз сімейних конфліктів, розробка рекомендацій щодо нормалізації подружньої взаємодії.
Теми семінарських занять	Історія та методи конфліктології. Причини, функції, види конфліктів.	Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації.	Діагностика та прогнозування конфліктів. Методи роботи з конфліктами.	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. Конфлікти організацій.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення
Самостійна робота	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота			Модульна контрольна робота	
Підсумковий контроль	Залік				